

ДО
 ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНО ЖУРИ,
 определено със заповед № Р-109-382/27.06.2018г
 на Ректора на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна,

РЕЦЕНЗИЯ

От
 Проф. д-р Янко Тодоров Илиев, дм, мзм, ERT
 Специалист по вътрешни болести, токсикология и клинична токсикология
 Началник клиника по клинична токсикология, УМБАЛ “Св. Георги” ЕАД – Пловдив,
 Професор по токсикология, Фармацевтичен факултет, Медицински университет „Ив. Павлов“, Пловдив

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност **"Професор"**, в област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“ по научна специалност **„Токсикология“** за нуждите на Факултет „Фармация“, Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, публикуван в Държавен вестник бр. 36/ 27.04.2018 г.

В конкурса за **„Професор“** по научната специалност **„Токсикология“** за нуждите на Факултет „Фармация“, Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ - **2 бр.** , участват двама кандидати – доц. д-р Петко Пенков Маринов, дм и доц. д-р Снежана Златева Златева, дм и двамата от МУ гр. Варна.

Рецензирани са двамата кандидати поотделно.

Доц. д-р Снежана Златева Златева, дм, мзм

Ръководител и доцент към Клиника за интензивно лечение на остри отравяния и токсикоалергии ВМА – МБАЛ, Варна (2010 - 2018),

доцент към Катедра по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет Фармация при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна (2016-2018)

Основни биографични, образователни и кариерни данни

Доц. Снежана Златева Златева, дм е родена през 1958 г, гр. Малко Търново

Видно от приложената документация доц. Златева изучава, завършва и придобива:

- Висше образование, ВМИ гр. Варна (магистър-лекар)
- Специалност „вътрешни болести“
- Специалност „клинична токсикология“
- Здравен мениджмънт, (магистър)- МУ гр. Варна
- Образователна и научна степен „доктор“
- Научни звания – асистент, доцент

Участва и усвоява умения чрез 11 курса и специализации- (курс по вътрешни болести, специализация и индивидуално обучение в клиника по Гастроентерология и токсикология на МУ-гр. Варна, курс по кардиология, специализация и индивидуално обучение в Клиника по Кардиология на МУ-гр. Варна, курс по токсикология, Институт “Пировгов”-гр. София, индивидуално обучение за овладяване методи за извънбъбречно очистване на кръвта, курс по дерматология, курс по хистология на кожа, курс индивидуално обучение по алергология, предоперативно кожно-алергологично тестване, международен курс “Basic of toxicology course” , Eurotox- България, клинична хомеопатия.)

Понастоящем доц. Златева има общ лекарски стаж 35 г. в клиничната медицина и преминава през следните позиции:

- Участъков лекар в гр. Айтос
- Цехов лекар и токсиколог на Содови заводи гр. Девня
- Ординатор във ВО на Окръжна болница, гр. Варна
- Асистент в клиника по токсикология към ВМА МБАЛ - Варна
- Ординатор клиника по токсикология към ВМА МБАЛ – Варна
- От 2007 г. до сега е ръководител на Клиника за лечение на остри отравяния и токсикоалергии на МБАЛ-Варна, към ВМА;
- От 2008 г. е консултант към група републикански консултанти по клинична токсикология за Североизточна България;

Наградена е с плакет от Министъра на здравеопазването „за професионализъм, всеотдайна грижа за пациентите и принос за издигане авторитета на медицинските специалисти“ (2012 г.), както и други награди.

В системата на висшето медицинско образование доц. Златева е асистент в клиника по токсикология към ВМА МБАЛ – Варна, хоноруван асистент и лектор по клинична токсикология към Катедра Вътрешни болести на МУ-Варна (2000 г. - 2013г); доцент, висше училище към ВМА, Клиника за лечение на остри отравяния и токсикоалергии на МБАЛ-Варна, ръководител на лекционен курс „Морска токсикология” в свободно избираем курс по „Морска медицина” към МУ- Варна (2008 г. до 2013г). а от 2016 е доцент към МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна, Катедра по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет Фармация, от която длъжност участва в настоящия конкурс.

Извън преподавателската и клинична дейност доц. Златева активно се включва в обществения живот, въвежда клиничната токсикология в сферата на общественото здравеопазване като основава и участва :

- 2008г. неправителствена организация от професионалисти работеща в областта на превенция на самоубийствата (НПО „Суицидопревенция”),
- 2011г. неправителствена организация от професионалисти работеща в областта на превенция на алкохолната злоупотреба и зависимост (НПО Сдружение „Живот без алкохол”);
- от 2014г. е с договор до 2023 година за управител на ЦСРИ (център за социална рехабилитация и интеграция) на злоупотребяващи и зависими към алкохол към Община Варна;
- 2013-2014 година участва в мисия на НАТО, ISAF, в Афганистан като съветник по медицинско осигуряване на афганистанската армия, база Кабул, за което е наградена с медал от НАТО (2014 година) и грамота от Министерството на отбраната на Р. България (2015 година).

Същевременно доц. Златева активно членува и участва 4 дружества:

- Български Лекарски Съюз. Член на управителния съвет на БЛС Варна 2016-2018 година.
- Асоциация Българска клинична токсикология, преименувана в Българско Дружество по Клинична токсикология.
- EUROTOX от 2004 година.
- Българското дружество по авиационна, морска и космическа медицина от 1992 година.

Приложените документи за участие в конкурса са оформени и комплектовани, според изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и правилника на МУ „Проф.д-р Параскев Стоянов”, Варна, 2016 г. Съгласно чл. 100 от Правилника за развитието на академичния състав на МУ гр. Варна относно регламента за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” основно са необходими: придобита ОНС „ДОКТОР” по специалността „токсикология”; заемана повече от 7 години длъжност ДОЦЕНТ по токсикология; учебна натовареност над 100 часа; издаден монографичен труд; представени повече от 25 оригинални научни трудове (публикации), след придобиването на научното звание „ДОЦЕНТ”; научно ръководство на 3 докторанти.

Анализ на научната дейност и продукция

А. За целия период на творчество

От приложената справка е видно, че през анализирания период доц. Златева е изработила, участвала и публикувала научни трудове, както следва:

	Публикации и участия във научни форуми	Брой/дял
1	Публикации в български списания	56 (53,84%)*, 16.56%**
2	Публикации в чуждестранни списания и електронни такива на английски език	48 (46,15%)*, (14,2%)**
3	Участия в научни конгреси, конференции, симпозиуми в страната	148 (63%)* 43,78%**
4	Участия в научни конгреси у нас с международно участие	44 (18,8%)*(13,01%)**
5	Участия в научни конгреси, конференции, симпозиуми в чужбина	42 (17,9%)*(12,42%)**
6	Научни изследвания, лекции и практически занятия в областта на зависимостите (алкохол, наркотици и опити за самоубийства), осъществени - по поръчка и с финансовата подкрепа на Община Варна от 2009-2018 година.	17 проекта

* Дял от съответната категория

** Дял от цялата научна продукция и активност

Б. За периода 2010 -2018 г. (след придобиване на званието „доцент”),

В представени за рецензиране 44 публикации доц. Златева е самостоятелен автор в 2 (4.54%), на 5 (11,36%) е първи автор, на 22(50%) е втори автор и в съавторство е на 15 (34%) публикации.

Шестнадесет (16) са публикациите в български научни списания, а тези в чужбина и издания на английски език с библиотечен индекс са 28.

Импакт фактор - 1.460 общ за тримата автори

Цитирания са общо 29,

За периода 2010 – 2018 г. 9.

Публикациите могат да бъдат групирани в 10 научни направления:

1. Морска токсикология 5 бр. (монография, №№ 10, 15, 20, 32);
2. Класически битови отравяния (метанол, етиленгликол, ФОС пестициди, фреон, живак, гъби Amanita) (№№ 5, 17, 25, 26, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 43).
3. Актуална нарко токсикология и зависимости (канабиноиди за медицински цели; психологическото консултиране на пациенти със зависимости; зависимости в контекста на масови бедствени ситуации, предполагащи внезапно прекратяване на дрогата и възникване на абстинентно състояние) (№№ 2, 6, 11, 18, 31).
4. Високо технологични методи в клиничната токсикология - използването на хипербарна оксигенация (ХБО) (№№ 1, 3, 4, 7, 14).
5. Актуална регионална токсико-епидемиология - (№№ 8, 9, 12, 13, 16, 27, 31, 33, 34).
6. Съвременни методи на лечение и антидотни средства (№№ 19, 44).
7. Лабораторни методи за токсикохимична диагностика на остри екзогенни интоксикации (№№29, 38, 39, 41, 42).
8. Медико-законови проблеми на комуникацията с токсикологичния пациент (№№22, 23).
9. Отравяния със сухоземни животни (обобщен опит от лечение на 130 случая на отравяне след ухапване от сколопендра (Myriadora Scolopendra) (№21).
10. Вария (№№28,30).

Анализът на количествените наукометрични показатели показва, че доц. Златева е изпълнила минималните национални изисквания и тези, залегнали в правилника и на МУ Варна. Структурното разпределение на активността показва , че при половината от публикациите доц. Златева е втори автор, а малкият броя самостоятелни творби би могъл да се обясни със специфичните условия, в които работи и колективното разпределение на труда. Стилът на доц. Златева личи обаче дори и в трудовете, в които не е на първо и второ място.

Импакт факторът е малък, но това не е необичайно и за други трудове в областта на клиничната токсикология у нас.

Положителните цитирания засилват впечатлението за значимост и интерес към публикуваните трудове.

В структурно отношение спектърът на научните интереси на доц. Златева показва едно широко ангажиране с актуалните проблеми на токсикологичната агресия в регионален мащаб, така и отзвук от съвременни и проблемни интоксикации, които характеризират европейската и световна клинична токсикология. В този смисъл авторът се изявява като творец с широк светоглед, надхвърлил тясно профилните предизвикателства на професията. Същото е белег на израстване, развитие и компетентност.

В проверени чрез случаен подбор статии не установих белези на плагиатство.

Анализ на преподавателската дейност

Видно от представената справка От 1991г.- 2013г. е асистент по токсикология в Клиника по токсикология към МБАЛ, Варна на ВМА и хоноруван асистент и лектор по токсикология към Катедра Вътрешни болести на МУ-Варна е с учебна натовареност средно годишно повече от 200 часа като е подготвила самостоятелно лекции и практически упражнения за студенти медици пети курс (българи и английско обучение); за стажант лекари; за лекари специализанти по специалностите „спешна медицина“, „обща медицина“, „вътрешни болести“; ръководи курсове за специализиращи клинична токсикология; ръководи курсове за следдипломно обучение на лекари от системата на МНО; ръководител е на специализация по клинична токсикология (приключила успешно 2016).

От 2016 – 2018 година д-р Снежана Златева е доцент към Факултет Фармация, Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на МУ-Варна с учебна натовареност средно годишно повече от 160 часа. Самостоятелно са подготвени и предоставени на blackboard лекции и практически упражнения със студенти „Фармация“ в пети курс по дисциплината „фармакотерапия“ и в трети курс по дисциплината „токсикология“.

Рецензент е на дисертационен труд за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ по научна специалност 03.01.23 Токсикология на тема „Оптимизиране на диагностично-терапевтичния алгоритъм при пациенти с остра алкохолна интоксикация“ от д-р В. Г. Трайкова, София 2015г.

Ръководител е на трима докторанти, двама от МУ – Варна и един от ВМА, на които предстои защита през 2019 година с теми: „Оптимизиране на методи за токсикологичен анализ на някои наркотични вещества“(химик Г. Бончев, д.х. ВМА); „Някои деонтологични проблеми свързани с особеностите на комуникацията с пациенти с остри отравяния“ (д-р М. Йовчева, МУ Варна); „Кардиопротективен ефект на липидна емулсия при остри екзогенни отравяния с медикаменти“ (Г. Кехайова¹, МУ Варна).

Същевременно се установява от приложеното удостоверение, че д-р М. Йовчева е записана като докторант с две теми! Най-вероятно това е техническа грешка на администрацията на МУ гр. Варна!

Обективният преглед на приложените доказателства за професионалната преподавателска дейност на доц. Златева (копия на лекционен материал на български и английски език) показва високо ниво на презентиране, забележително онагледяване и оптимално дозиране на теоретичната спрямо практическата информация, предназначена за нивото на достигнатото обучение на студентите.

Доц. Златева е оформен и атрактивен преподавател с опит.

¹ По данни на доц. Златева, активна проверка

Научна продукция - приноси

Значим дял в научната продукция на доц. Златева, с която същата кандидатства в настоящия конкурс, заема монографичният труд „Морска токсикология. Отравяния с храна от морето и инциденти от морски животни” с единствен автор Снежа Златева. Отпечатаният труд отговаря на изискванията за монографичен и вече е рецензиран преди отпечатването. Същият се характеризира с иновативност- т.е. той е оригинално издание в българската токсикологична литература. Написан е по класическа пропедевтична схема, има богата илюстрация и обемен книгопис. Стилът е синтетичен, разбираем и достъпен както за специалисти, така и за студенти. Тематиката е подбрана и с практическа насоченост, което допринася за значимост и полезност. Освен значителната регионална тежест (разгледани са токсикологични проблеми, характерни за българското Черноморие!) в монографията са развити и проблеми, съществуващи в по-широк морски ареал. Информацията обогатява токсико-биологичната култура на широк кръг читатели и специалисти, имащи досег с морето. В около 30 % от изнесените данни прозира личен принос в диагностиката и лечението на интоксикации с морски обитатели на българското Черноморие. Ценна добавка е предлаганата терапевтична схема за повлияване на болестта, основана на логически анализ на токсикокинетиката, токсикодинамиката и на химическата характеристика на отровата, обогатена с приложение на утвърден терапевтичен алгоритъм, базиран на традициите на Българската токсикологична школа.

Обобщено представено монографичният труд се отличава със следните приноси: иновативност, пропедевтична структурираност, оригинален личен опит, запис на конкретна терапевтична програма, богата илюстрираност, значима библиографска база на обзора, синтетичност.

Като недостатъци посочвам някои малки фактически фармакологични неточности, използването на понятието ”клиника” като подзаглавие вместо „клинична картина, болестни симптоми, „администриране” на лекарства вместо прилагане и др.”. Личният принос би могъл да бъде по-ясно структуриран и открит, тъй като е реален. Същите не променят високата оценка на труда и са отстранени в последващо издание при необходимост.

От представените за рецензиране статии и съобщения откроявам тематично и приносно 9-те статии в раздел 5 (вж по-горе), които дават база за оценка на тенденциите в развитието на токсичната патология в голям район на страната и могат да се оценяват предиктивно за управленски цели (планиране и организиране на токсикологичната помощ).

Трудовете от раздел 8 предизвикват интерес поради спецификата на изследваните проблеми, които изискват отношение в светлината на правата на пациента и информираното съгласие за лечение. В тази област има някои становища за поведение у нас, но развитието на тематиката е перспективно и полезно и същевременно е приносно за медико-законовата база у нас.

Откроявам и публикация № 21 от раздел 9, която е основана на значим клиничен материал и е своеобразно продължение на проучвания токсикологичен проблем от морска храна и морски обитатели, но този път в областта на сухоземните членестоноги, още повече, че при промяната на климата у нас токсичните реакции от биологична отрова зачестяват.

Заклучение

Доц. Снежа Златева, дм, мзм е цялостно изграден професионалист в системата на токсикологичната помощ у нас с богат жизнен и клиничен опит, токсикологична култура, административен опит и специфично трудолюбие в областта на практическата извън клинична медицина. Тази характеристика ѝ позволява да извършва качествени научни изследвания в областта на клиничната токсикология, да разпространява токсикологични знания и обучава студенти, специализанти и докторанти.

Нейните оригинални научни и научно-приложни приноси и широката обществена организационна активност, покриват и надхвърлят приетите наукометрични показатели и при новите изисквания на нормативните документи. Академичната общност на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” гр. Варна ще спечели с академичното израстване на доц. Златева, ако същата придобие научното звание „професор”.

Предлагам на уважаваното научно жури да гласува положително за присъждане на доц. Снежа Златева, дм академичното звание „ професор” за нуждите на Фармацевтичен факултет на Медицинския университет гр. Варна.

Рецензент:

(проф. д-р Янко Илиев, дм, мзм, ERT)

01.08.2018г.

Пловдив